

Kommunalpolitikere med prisskilte og drømme

Så nærmer kommunalvalget 19. november sig, og vi skal som vælgere til at finde ud af, hvem vi vil stemme ind på pladserne i landets 98 kommunalbestyrelser. Og de fire et halvt tusind personer, der bliver valgt som kommunalpolitikere, skal efterfølgende finde ud af, hvordan de vil forvalte deres hverv, og hvilken rolle de vil spille i kommunens politiske liv de næste fire år. De kan naturligvis skele til den kommunale styrelseslov, hvor der står noget om, hvordan opgaven som kommunalpolitiker skal løses, men de bliver nok også skuffede, hvis de leder efter en egentlig detaljeret manual. Der er mange ting omkring kommunalpolitikernes roller, som er ganske uregulerede.

**AF ULRİK KJÆR, PROFESSOR,
CAND. OECON., PH.D. INSTITUT FOR STATS-
KUNDSKAB, SYDDANSK UNIVERSITET.**

I de fleste kommunalbestyrelser findes der en række til tider kraftige uskrevne regler om, hvordan ”vi plejer at gøre det her hos os”. Ikke mindst de omkring fire ud af ti af kommunalpolitikere, som i gennemsnit er nyvalgte, kan støtte sig op ad disse normer og forsøge at manøvrere efter dem. Men netop indgangen til en ny valgperiode giver imidlertid også lejlighed til, at man i de enkelte kommunalbestyrelser kollektivt overvejer, om man nu har de rigtige idealer for det politiske arbejde, og det vil sandsynligvis også blive tilfældet i ganske mange kommunalbestyrelser efter dette valg.

Idealet for en kommunalpolitiker

Idealet for, hvordan en kommunalpolitiker bør udfylde sit hverv, har ændret sig over tid.

Således blev der i 90'erne talt en del for, at kommunalpolitikere skulle forsøge at bevæge sig væk fra rollen som enkeltagspolitiker, der gik dybt ned i substansen og fulgte (få) sager helt tæt og helt til ende. I stedet skulle kommunalpolitikere i højere grad agere generalistisk og arbejde med de store linjer og udstikke de overordnede mål og rammer for kommunens virke.

I 00'erne skiftede diskussionen igen – nu var det netværkspolitiker, som blev forsøgt promoveret. Kommunalpolitikeren skulle være med til at binde tingene sammen og facilitere processer, hvor forskellige aktører arbejder sammen om at realisere kommunens projekter, hvad enten dette så er politikere, embedsmænd, statslige institutioner, frivillige organisationer eller private virksomheder.

Men billedet er ikke entydigt. Således medfødte Strukturreformen i 2007 og de større sammenlagte kommuner, eksempelvis at den

kommunalpolitiker, man kunne kalde ”den geografiske repræsentant”, kom på banen – politikere som primært anså sig som forkæmpere for snævre geografiske interesser, nemlig forholdene i netop den mindre del af den nu store kommune, de selv kom fra. På mange måder en slags lidt overraskende comeback til en form for enkeltagspolitiker.

For at gøre rolleforvirringen total så førte netop Strukturreformen også på mange måder en helt anden forestilling om en god kommunalpolitiker med sig, nemlig hvad man kunne kalde ”den semi-fagprofessionelle politiker”, som er politikeren, der forsøger at holde trit med det embedsværk, hele øvelsen omkring Strukturreformen gik ud på at styrke og professionalisere. Ved indgangen til den ny valgperiode er der således på ingen måder fuld enighed om, hvordan den ideelle politikerrolle ser ud.

For yderligt at forvirre billedet skal der her foreslås yderligere to roller, som de nytiltrådte kommunalpolitikere kan overveje at indarbejde i deres kommunalbestyrelse, hvad enten dette så sker ved, at nogle få kommunalpolitikere påtager sig disse roller fuldt ud, eller ved at alle tager dem lidt til sig og lader dem indgå i den vifte af roller, som kommunalpolitikere skal jonglere.

Spændet i det kommunalpolitiske arbejde kan på mange måder siges at være ganske vidt – kommunalpolitikere skal måske den ene dag være med til at udvikle en overordnet strategi for, hvordan de ser kommunen udvikle sig og se ud om et par årtier, og den næste dag sidde og presses af den økonomiske virkelighed finde helt konkrete besparelser i ældreplejen. I begge ender af dette spektrum kan der identificeres en rolle, som derfor i hvert fald til tider skal kunne håndteres af kommunalpolitikere, og som derfor kan medtænkes, når kommunalbestyrelsens fremtidige arbejde skal diskuteres.

» Ved indgangen til den nye valgperiode er der således på ingen måder fuld enighed om, hvordan den ideelle politikerrolle ser ud.

» De kommunalpolitikere, som vælges ind nu, skal ikke bare køre bixsen videre, men i høj grad også medvirke til, at den kommunaliserede velfærdsstat udvikles.

Der skal drømmes

Den første rolle handler om at håndtere drømme. En væsentlig udfordring for kommunerne i disse år ligger i, at selvom økonomien er stram, og der mange steder er en sparedagsorden, så er kravene til at udvikle kommunen og dens service samtidigt ganske høje. De kommunalpolitikere, som vælges ind nu, skal ikke bare køre bixsen videre, men i høj grad også medvirke til, at den kommunaliserede velfærdsstat udvikles. Sporene til fremtidens børnepasning, folkeskole, ældrepleje osv. skal lægges ud nu, og nogen skal få ideerne og formulere de ideelle ønsker. Der skal drømmes. Ikke fuldstændig urealistisk og utopisk, men vel alligevel med lidt mere luft under vingerne end kun at spille de sikre og velgennemprøvede kort. Og det bliver ikke nødvendigvis let i en tid, hvor der tales meget om politiske løftebrud, og hvor der kan være et pres i retning af kun at foreslå, hvad man er fuldstændig sikker på er politisk gennemførligt.

Prisskiltning

Den anden rolle handler om at håndtere prisskilte. Eller sagt på en anden måde: om at sikre en reel prioriteringsdebat på et oplyst grundlag.

De færreste er nok i tvivl om, at vi for øjeblikket lever i en prioriteringstid – finanskrise og den økonomiske smalhals har fået de fleste til at se realistisk på de faktiske forhold i samfundsøkonomien og det behov, der eksisterer for gennem til tider benhårde prioriteringer at få det kommunale husholdningsregnskab til at passe. Men det er ikke ensbetydende med, at det derfor flyder med prisskilte i den kommunale verden. Prioriteringsdiskussionen synes ikke at være blevet spidset lige så meget til i forhold til form, som den er blevet i forhold til antal kroner, der til tider skal spares. Og den første forudsætning for at kunne foretage en prioritering er vel ellers, at man kender priserne på de enkelte service-

ydelser. Hvad koster et måltid kommunalt produceret ældremad egentlig? Hvor meget koster det at installere ny IT på skolerne? Hvad koster det at hæve normeringen i en daginstitution, så der er et barn færre per voksen? osv. Hvordan der skal prioriteres mellem børneområdet og ældreområdet har vel ikke kun noget at gøre med ens syn på, om de unge eller de gamle skal have det bedst, men vel også med hvad de enkelte ting koster.

Og her kan det godt være, at nogle kommunalpolitikere føler sig godt klædt på, men det er vanskeligt at se på baggrund af den debat, de som oftest fører med borgerne. Det kunne godt være kommunalpolitikernes rolle at sørge for, at der kom prisskilte på kommunens aktiviteter, så også borgerne kunne følge den reelle prioriteringsdiskussion på baggrund af oplysninger om, hvor mange hjemmehjælpstimer man kan få for samme penge, som renoveringen af torvet koster.

Kommunalpolitikere må selvfølgelig påtage sig de roller, de har lyst til. Og der er mange forskellige roller, som skal dækkes af og spilles af nogen undervejs. Men herfra skal det som sagt foreslås, at kommunalpolitikere i den kommende valgperiode også husker at arbejde med drømme og med prisskilte. Om de vil tage opfordringen til sig bliver spændende at følge. Herunder også for administrationen, som jo også kan blive udfordret, hvis politikerne for alvor begiver sig ud i drømme og prisskilte.

Men især for borgerne, og for dem bliver det jo også spændende at se, om nogle kommunalpolitikere allerede her i valgkampen vil øve sig lidt på de to roller. Det ville i hvert fald ikke gøre valgkampen hverken kedeligere eller mindre oplysende, hvis den også for alvor kom til at indeholde drømme og prisskilte. ■